

ACCÉS I ÚS DE LA INFORMACIÓ. LA COMPETÈNCIA INFORMACIONAL DES DE LA BIBLIOTECA ESCOLAR:

Activitats d'aprenentatge Sessió 1

Document de formació

CURS 2007-08

(DOCUMENT PER AL FORMADOR)

Departament d'Educació
Barcelona, gener 08

Elaborat per:

Anna Blasco Olivares i Marta Fuentes Agustí

Han col·laborat:

Xon Bover, Marisol Calderón, Glòria Durban, Raül Manzano, Jordi Quintana, Mònica Ricart

Activitats d'aprenentatge

SESSIÓ 1

Mòdul 0

Presentació del curs de formació.

Mòdul 1

La competència informacional i la biblioteca escolar en el nou marc educatiu.

Índex sessió

Presentació

➔ Mòdul 0

➔ Mòdul 1

Objectius i continguts

➔ Mòdul 1

Material didàctic

➔ Mòdul 0

1. Presentació diapositives
2. Documents de lectura

➔ Mòdul 1

1. Presentació diapositives
2. Documents de lectura
3. Pràctiques.

Estructura i temporització de la sessió

Glossari

Bibliografia recomanada

Presentació, objectius i continguts

Mòdul 0 / Mòdul 1

sessió 1

Presentació

Mòdul 0 Presentació del curs

Presentació del curs: estructura, continguts, objectius i metodologia. Veure el document *cursACCESinfo_guia_participants.doc*

Mòdul 1 La competència informacional i la biblioteca escolar en el nou marc educatiu

Aquest mòdul és una introducció al marc social i educatiu on s'insereix actualment una biblioteca de centre. Es pretén encetar una reflexió sobre la nova llei d'Educació i com pot afectar a les nostres concepcions sobre l'alfabetització informacional, les competències implicades i el currículum.

El coneixement d'aquest marc és imprescindible abans d'iniciar-se en el descobriment de la competència informacional i del paper que la biblioteca escolar pot jugar en la seva consecució. Igualment, serà un marc molt útil per a començar a plantejar-se la integració curricular de la biblioteca des de la perspectiva de la nova llei d'Educació.

Objectius

- Entendre el marc social actual: la Societat de la Informació i del Coneixement.
- Identificar aspectes socials implicats en els canvis en el sistema educatiu: la LOE.
- Familiaritzar-se amb el concepte d'alfabetització informacional.
- Identificar els elements de la competència informacional que afecten la biblioteca escolar.
- Conèixer el nou marc de la LOE amb relació a la biblioteca escolar.
- Identificar les noves competències LOE relacionades amb la competència informacional.

Continguts

1. La societat de la Informació i el marc educatiu actual
 - 1.1. El nou context social. Elements i factors de la Societat de la Informació.
 - 1.2. Demandes socials que cal afrontar des de l'educació.
2. L'alfabetització informacional i la LOE
 - 2.1. L'alfabetització informacional.
 - 2.2. L'aparició de la LOE i les seves implicacions.
3. La biblioteca escolar i la competència informacional
 - 3.1. Què és la *competència informacional*.
 - 3.2. Noves perspectives per a la formació d'usuaris.
4. La biblioteca escolar dins la nova ordenació curricular
 - 4.1. Un nou currículum al servei de noves competències.
 - 4.2. Les competències relacionades amb l'alfabetització informacional.
 - 4.3. Les TIC i la biblioteca escolar com a eines complementàries.
 - 4.4. La integració curricular, pedra angular de la LOE.

Material didàctic

Mòdul 0 / Mòdul 1 sessió 1

Mòdul 0 Presentació del curs

1. Suport presentació del mòdul

Powerpoint ➔ Document [“cursACCESinfo_sessio1.ppt”](#) → Diapositives corresponents al mòdul 0

2. Documents de lectura

Material de base: ➔ Document [“cursACCESinfo_guia_participants”](#) → Versió abreujada d'aquesta guia per a ús dels participants.

Mòdul 1 La competència informacional i la biblioteca escolar en el nou marc educatiu

1. Suport presentació del mòdul

Powerpoint ➔ Document [cursACCESinfo_sessio1.ppt](#) → diapositives corresponents al mòdul 1

2. Documents de lectura

Material de base: ➔ Document [“competencia_INFORMACIONAL”](#) → Accés i ús de la Informació.
La competència informacional des de la biblioteca escolar.

➔ Document [“competencia_INFO_mapa”](#) → Mapa conceptual sobre la competència informacional.

➔ Document [“competencia_INFO_graella”](#) → Quadre resum de la competència informacional.

Material complementari: ➔ Document [“DeclaracioALEXANDRIA”](#) → Declaració d'Alexandria sobre l'alfabetització informacional i l'aprenentatge al llarg de la vida.

➔ Document [“DeclaracioPRAGA”](#) → Cap a una societat alfabetitzada informacionalment

➔ Document [“articleCEBRIAN_1999”](#) → La societat de la informació i el coneixement. Els reptes de l'educació.

➔ Document [“articleCOLL_2005”](#) → Lectura i alfabetisme en la societat de la Informació.

➔ Document [“article_DURBAN_context”](#) → L'anàlisi del context.

3. Pràctiques

1. Analitzar alguna àrea curricular dels Decrets catalans sobre la LOE i cercar competències, objectius i continguts relacionats amb la competència informacional.
 - Es distribueixen les sis pràctiques en petits grups.
 - Si es treballa directament a l'ordinador els grups haurien de ser màxim de 3 persones per ordinador.
 - Si es treballa amb material imprès els grups poden ser de 4-5 persones.
(*Si un grup acaba abans que l'altre poden iniciar una altra activitat diferent*)
2. Posada en comú.
3. Demanar un voluntari de PRI i SEC per fer un document de síntesi.

Activitats d'aprenentatge

Mòdul 0 / Mòdul 1 sessió 1

Material didàctic del mòdul 1

3. Pràctiques

<p>“practicaESO_LLEN” (2 Pràctiques per a secundària sobre el currículum de Llengua)</p>	<p>➤ Per als participants:</p> <ul style="list-style-type: none"> - practica1_ESO_LLEN-competencies → graelles a completar - practica2_ESO_LLEN-continguts → graelles a completar <p>➤ Documents de referència per a fer les pràctiques (Extractes dels Decrets sobre la LOE)</p> <ul style="list-style-type: none"> - competencies_ESO-LLEN - continguts_ESO-LLEN <p>➤ Solucions</p> <ul style="list-style-type: none"> - solucions_practica1_ESO-LLEN - solucions_practica2_ESO-LLEN
<p>“practicaPRI_LLENGUA” (2 Pràctiques per a primària sobre el currículum de Llengua)</p>	<p>➤ Per als participants:</p> <ul style="list-style-type: none"> - practica1_PRI-LLENcompetencies → graelles a completar - practica2_PRI-LLEN-continguts → graelles a completar <p>➤ Documents de referència per a fer les pràctiques (Extractes dels Decrets sobre la LOE)</p> <ul style="list-style-type: none"> - competenciesPRI-LLEN - contingutsPRI_LLEN <p>➤ Solucions</p> <ul style="list-style-type: none"> - solucions_practica1_PRI_LLEN - solucions_practica2_PRI_LLEN
<p>“practicaPRI_MEDI” (2 Pràctiques per a primària sobre el currículum de Medi)</p>	<p>➤ Per als participants:</p> <ul style="list-style-type: none"> - practica1_PRI-MEDI_compe - practica2_PRI-MEDI_contin <p>➤ Documents de referència per a fer les pràctiques (Extractes dels Decrets sobre la LOE)</p> <ul style="list-style-type: none"> - competenciesPRI-MEDI - continguts_PRI-MEDI <p>➤ Solucions</p> <ul style="list-style-type: none"> - solucions_practica1_PRI-MEDI - solucions_practica2_PRI_MEDI

Estructura i temporització de la sessió

Mòdul 0 / Mòdul 1 sessió 1

(15:00 h. A 18:00 h)

Mòdul 0. Presentació del curs

15:00 h

pps sessió 1	Presentació del curs: estructura, continguts, objectius i metodologia.
Material de base	Document "cursACCESinfo_guia_participants.doc"

Mòdul 1. La competència informacional en el nou marc educatiu

1. La societat de la Informació i el marc educatiu actual		15:30 h
ppt sessió 1	1.1 El nou context social: La Societat de la Informació. 1.2 Demandes socials que cal afrontar des de l'educació.	
Material de base	Document " competencia INFORMACIONAL " (lectura de reflexió a priori) (apartat 1) Document " competencia INFO graella "	
Material compl.	Document " article DURBAN context.pdf " Document " articleCEBRIAN_1999 " Document " articleCOLL_2005 "	
Activitat 1	Reflexió col·lectiva a l'entorn de la Societat de la Informació (<i>Per què, ens referim a la nostra societat, com a Societat de la Informació?</i>)	
2. L'alfabetització informacional i la LOE		15:45 h
ppt sessió 1	2.1 L'alfabetització informacional. 2.2 L'aparició de la LOE i les seves implicacions	
Material de base	Document "competencia_INFORMACIONAL" (apartat 2) Document " competencia INFO graella "	
Material compl.	Document DeclaracioALEXANDRIA Document " DeclaracioPRAGA "	
Activitat 2	Reflexió col·lectiva a l'entorn de l'alfabetització a la Societat de la Informació (Què enteneu per alfabetització? Podem parlar de diferents tipus d'alfabetització? Què ens diu la LOE?)	
3. La biblioteca escolar i la competència informacional		16:00 h
ppt sessió 1	3.1 Què és la <i>competència informacional</i> . 3.2 Noves perspectives per a la formació d'usuaris.	
Material de base	Document "competencia_INFORMACIONAL" (apartat 3)	
4. La biblioteca escolar dins la nova ordenació curricular		16:15h
ppt sessió 1	4.1 Un currículum al servei de noves competències. 4.2 Les competències relacionades amb l'alfabetització informacional. 4.3 Les TIC i la biblioteca escolar com a eines complementàries. 4.4 La integració curricular, pedra angular de la LOE.	
Material de referència	Document "competencia_INFORMACIONAL" (apartat 4) Document " competencia INFO mapa.pdf " (es pot emprar com a síntesi de la sessió) → opcional	
Pràctiques		16:45h
Activitat 3	Currículum i competències sobre l'accés a la informació → Analitzar els continguts de les àrees curriculars dels Decrets catalans sobre la LOE i cercar continguts relacionats amb la competència informacional.	
Aula ordinadors	4 pràctiques per a primària i 2 per a secundària. → veure apartat de materials didàctics.	

Mòdul 0 Presentació del curs

Biblioteca escolar: Espai d'informació, coneixement i aprenentatge, d'accés a tot tipus d'informació i recursos en suports diversos, transversal en el desenvolupament de les diferents àrees curriculars, que permet gaudir de la lectura, afavorir la competència informacional.

Coneixement: Assimilació i integració personal de la informació rebuda, localitzada o recuperada, relacionada amb coneixements anteriors i contrastada amb l'experiència, que és el que li confereix sentit. El coneixement és simbòlic i el construeix cada persona a partir de les interaccions i mediacions personals (les i els altres), instrumentals (els mitjans) i contextuals (l'entorn).

Dada: Unitats bàsiques de la informació. Les dades són concretes. Les dades s'observen, es recullen, s'elaboren...

Document: Conjunt d'informacions fixades materialment sobre un suport i expressades en llenguatge natural o convencional, que constitueixen una unitat en qualsevol procés de documentació. El document està format per Informació + suport + contingut semàntic de la informació.

Documentació: Ciència que té com a objecte l'estudi del procés de transmissió i recuperació de les fonts per a l'obtenció de nou coneixement.

Informació: Contingut semàntic d'una dada. En termes estrictes, la informació s'identifica amb el que es denomina una proposició: allò que és susceptible de ser veritat o fals, mentre que l'enunciat és un element lingüístic. La informació és de naturalesa conceptual; la dada és de naturalesa material. El que permet que una dada transporti informació és l'existència d'una clau de codificació: un codi semàntic. Per tant, Informació = dada + clau de codificació (o també contingut semàntic codificat per una dada).

Internet: Xarxa de xarxes que interconnecta ordinadors de diferents arquitectures i diversos sistemes operatius que permet el traspàs de la informació des dels llocs més remots de manera atemporal.

Saber: És la xarxa de coneixements interioritzats i desenvolupats, amb connexions amb l'ús personal i social. El saber implica consciència del propi coneixement. Es construeix amb la interconnexió.

TAC: Tecnologies de l'Aprenentatge i el Coneixement.

TIC: Tecnologies de la Informació i la Comunicació.

Web: Documents d'hipertext que presenten els servidors.

Mòdul 1 La competència informacional i la biblioteca escolar en el nou marc educatiu

ALFIN: *Veure Alfabetització Informacional.*

Alfabetització informacional: “Saber quan i el perquè necessites informació, on trobar-la, i com avaluar-la i comunicar-la de manera ètica” (CILIP, 2004). La OCDE la inclou com una de les competències bàsiques per a qualsevol ciutadà.

Alfabetització digital: Capacitat per a accedir i utilitzar adequadament les TIC i poder donar una resposta crítica als estímuls i exigències d'un entorn informacional cada vegada més complex, variat i amb multiplicitat de fonts, medis de comunicació i serveis. S'ha considerat una capacitat imprescindible per a poder sobreviure en la Societat de la Informació i poder-hi actuar críticament. Va molt més enllà de la simple adquisició de les habilitats per a utilitzar les TIC, en la mesura que transcendeix el camp de la informàtica i requereix de determinades habilitats i coneixements, conscienciació i actituds crítiques. S'apropa així al concepte d'alfabetització informacional. És multidimensional, activa i dinàmica.

Alfabetització funcional: Capacitat per a accedir i utilitzar de manera conscient, intencional, significativa, funcional i reflexiva els conceptes llegits.

Alfabetització tecnològica: Capacitat per a utilitzar les Tecnologies de l'època.

Competència: Capacitat d'utilitzar els coneixements (saber) i habilitats (saber fer), de manera transversal i interactiva.

Competència digital: Adquisició de les habilitats i destreses necessàries per a l'alfabetització en les noves tecnologies. (veure * alfabetització digital).

Competència informacional: Adquisició de les habilitats i destreses necessàries per a l'alfabetització informacional . (veure * alfabetització Informacional)

Currículum: Conjunt d'objectius, competències bàsiques, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació dels diferents ensenyaments.

Esquerda digital: Expressió que fa referència a la diferència socioeconòmica entre les comunitats que disposen d'Internet i hi estan alfabetitzades, d'aquelles que no.

Societat de la Informació: Societat on la creació, la distribució i la manipulació de la informació n'és l'eix de les activitats culturals i econòmiques. És vista com la successora de la societat industrial en la mesura que a partir dels avenços tecnològics de l'època (TIC) la generació de la riquesa a poc a poc s'ha traslladat dels sectors industrials als sectors de serveis. Alguns termes que s'han usat com a sinònims són: Societat Post-Industrial, Postfordisme, Societat Postmoderna, Societat Xarxa, Era digital, Societat i Societat del Coneixement.

Mòdul1 La competència informacional i la biblioteca escolar en el nou marc educatiu

DECLARACIONS, LLEIS, MANIFESTS I DIRECTRIUS INTERNACIONALS

DECRET 142/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària;. DOGC 4915 - 29/06/2007 . També disponible en línia a:
<https://www.gencat.net/diari/4915/07176074.htm> [consulta 18/10/2007].

DECRET 143/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria. DOGC núm. 4915 - 29/06/2007. També disponible en línia a:
<https://www.gencat.net/diari/4915/07176092.htm> [consulta 18/10/2007].

Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. BOE núm. 106 - 4 /05/ 2006. També disponible en línia a: <http://www.mec.es/mecd/gabipren/documentos/A17158-17207.pdf>. [consulta 18/10/07].

Marco general, principios y normas para la ALFIN. (2004). *El marco para la alfabetización informacional en Australia y Nueva Zelanda : principios, normas y prácticas* També disponible en línia a: <<http://www.aab.es/pdfs/gtbunormas08.pdf>> [Consulta: 10.09.2007]

National Forum on Information Literacy (2003). *Declaració de Praga. Cap a una societat alfabetitzada informacionalment* [en línia]. Disponible a:
<<http://www.cult.gva.es/DGLB/images/DeclaraciodePragaAlfabetizaciInformacional2003.pdf>> [Consulta: 10.09.2006]

National Forum on Information Literacy (2005). *Declaración de Alejandría. Faros para la Sociedad de la Información* [en línia]. Disponible a: <<http://www.ifla.org/III/wsis/BeaconInfSoc-es.html>> [Consulta: 10.09.2006]

Seminario de Toledo (2006). *Declaración de Toledo. Las bibliotecas por el aprendizaje permanente* [en línia]. Disponible a: <http://travesia.mcu.es/S_ALFIN/ficheros/Declaracion_Toledo.pdf> [Consulta: 10.09.2007]

SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ I EDUCACIÓ

Cassany, Daniel (2006). *Rere les línies. Sobre la lectura contemporània*. Barcelona: Empúries.

Castells, M. (2001). *Internet y la sociedad red*. Lliçó inaugural del programa de doctorat sobre la societat de la informació. Barcelona: UOC.

Castells, M. (2003). "L'educació en la societat de la informació". A: Vilarrassa, A. (ed.). *L'escola i la ciutat: el repte educatiu del segle XXI*. Barcelona: Institut d'Educació, Ajuntament de Barcelona/Diputació de Barcelona (Documents del Fòrum L'Escola i la Ciutat. 2001-2002).

Cebrián, Juan Luís. (1999) "La societat de la informació i el coneixement. Els reptes de l'educació". *Barcelona Educació*, Monogràfic, nº 4, p. 12-13.

Coll, César (2005) "Lectura i alfabetisme en la Societat de la informació" [en línia]. *UOC Papers*, núm. 1. Disponible a: <<http://www.uoc.edu/uocpapers/1/dt/cat/coll.pdf>> [Consulta 10.09.07]

Echevarria, Javier (2005). "Aprender a leer y escribir en formato electrónico". En: *¿Nuevas lecturas? ¿Nuevas formas de leer?*. XIII Jornadas de Bibliotecas Infantiles, Juveniles y escolares. Salamanca: Fundación Germán Sánchez Ruipérez pp. 13-22.

Majó, Joan ; Marquès, Pere (2002). *La revolución educativa en la era internet*. Barcelona: Praxis.

Millán, José Antonio (2000). *La lectura y la sociedad del conocimiento* [en línia]. Disponible a: <<http://jamillan.com/lecsoco.htm>> [Consulta: 10.09.07]

Monereo, Carles (2005). "Aprender a lo largo y ancho de la vida: preparando los ciudadanos de la Infópolis". *Aula de Innovación Educativa*, núm. 138, p. 7-9

Monereo, Carles; Pozo, Juan Ignacio. (2001). "¿En qué siglo vive la escuela?". *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 298, p. 50-55.

Torres, Rosa María (2005). *Educación en la sociedad de la información*. [en línia]. Disponible a: <http://www.vecam.org/article.php3?id_article=643&nemo=edm> [Consulta: 21.8.2007]

Vivancos, Jordi (2001). *@prendre a conèixer en un món canviant* [en línia]. [Disponible a: <http://www.xtec.es/~jvivanco/aprendre_coneixer.htm> [Consulta: 19.6.2007].

COMPETÈNCIA INFORMACIONAL

Benito, Félix. (2000). "Nuevas necesidades, nuevas habilidades. Fundamentos de la alfabetización en información." A: Gómez, José A. (coord.). (2000). *Estrategias y modelos para enseñar a usar la información. Guía para docentes, bibliotecarios y archiveros*. Murcia: KR, p. 9-68 También disponible en línea a: <<http://eprints.rclis.org/archive/00004672/02/EMPEUcap1.pdf>> [Consulta: 13.12.2007].

Benito, Felix (2006) ¿Qué es Alfabetización informacional? [en línea] En Pinakles <<http://pinakes.educarex.es/numero3/descargas/colaboraciones2.pdf>> [Consulta: 10.12.2007]

CILIP. "Alfabetización en información: la definición de CILIP (UK)" (2004). *Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios*, núm 77, p. 79-84. También disponible en línea a: <<http://www.aab.es/pdfs/baab77/77a4.pdf>> [Consulta: 10.09.2006].

Escuelas públicas de Everett de Estados Unidos (2002). *Estándares para competencia en manejo de información y de tecnología* Eduteka. [en línia]. Disponible a: <<http://www.eduteka.org/pdfdir/StandEverett.pdf>> [Consulta: 10.09.2007].

Durban, Glòria. (2006). *Competència en l'accés i l'ús de la informació*. [en línia]. Disponible a: <<http://www.bibliotecaescolar.info/competencia/copetencia.htm>>. [Consulta: 12.10.2007].

Gómez Hernández, José A. *Weblog ALFIN: Alfabetización informacional: Recursos e ideas sobre cultura de la información y nuevas alfabetizaciones* [en línia]. Disponible a: <<http://alfin.blogspot.com/>> [Consulta: 10.09.2007].